

15.7.2021

Maa- ja metsätalousministeriö
Maanmittauslaitos
Ympäristöministeriö

KMTK:n ja RYTJ:n tietojen yhteentoimivuuden tavoitetila

Tausta ja tavoite

Tämän dokumentin tarkoituksena on kuvata yleisellä tasolla lähtökohdat ja periaatteet, joiden mukaisesti kehitetään Maanmittauslaitoksen hallinnoimien peruspaikkatietojen (mm. KMTK) ja RYTJ:n yhteentoimivuutta ja tietojen yhteiskäyttöä. Tiedonhallintalaki (Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 906/2019) määrittelee perustason menettelytavat viranomaisten tiedonhallinnalle, yhteentoimivuuden ohjaukselle ja tietojen yhteiskäytön järjestämiselle.

Kunakin ministeriön on tiedonhallintalain 6 §:n mukaan omalla toimialallaan ylläpidettävä yleisiä linjauksia yhteisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämiseksi.

Laissa tietovarantojen yhteentoimivuudella tarkoitetaan tietojen hyödyntämistä ja vaihtoa eri tietojärjestelmien välillä siten, että tietojen merkitys ja käytettävyys säilyvät. Koneluettavalla muodolla tarkoitetaan (siirrossa käytettävää) tiedostomuotoa, jonka rakenne mahdollistaa sen, että ohjelmistot pystyvät helposti yksilöimään, tunnistamaan ja poimimaan siitä tietoaineistoja, yksittäisiä tietoja sekä niiden rakenteita. Teknisellä rajapinnalla tarkoitetaan sähköisen tietojenvaihdon mahdollistavaa tiedonsiirtoratkaisua kahden tai useamman tietojärjestelmän välillä.

Lain mukaan viranomaisen on pyrittävä hyödyntämään toisen viranomaisen tietoaineistoja, jos viranomaisella on oikeus saada tarvittavat tiedot toiselta viranomaiselta teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla.

Lain mukaan viranomaisten on toteutettava säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen sähköinen tietojen luovuttaminen tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, jos vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen tietojen sähköinen luovuttaminen voidaan toteuttaa muulla tavalla, jos teknisen rajapinnan toteuttaminen tai käyttö ei ole teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista.

Lain mukaan tarvittavien tietoturvaluustoimenpiteiden lisäksi tietojen luovuttaminen teknisten rajapintojen avulla on toteutettava tietojärjestelmien välillä siten, että teknisesti varmistetaan luovutettavien tietojen tapauskohtainen tarpeellisuus tai välttämättömyys tietoja saavan viranomaisen tehtävien hoitamiseksi, jos luovutettavat tiedot ovat henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja.

Teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvauksen määrittelee ja sitä ylläpitää tiedot luovuttava viranomainen. Suunniteltaessa usean

viranomaisen välistä tietojen luovuttamista teknisten rajapintojen avulla on tietorakenteen kuvaus määriteltävä ja ylläpidettävä toimialasta vastaavan ministeriön johdolla. MMM:n ja YM:n koordinaatiovastuut ovat lähellä toisiaan. Ratkaisut vaativat yhteistyötä MML:n ja SYKE:n kesken.

Maa- ja metsätalousministeriöllä (MMM) on tiedonhallintalain koordinaatiovastuu peruspaikkatietojen yhteentoimivuuden kehittämisen ohjauksesta.

Ympäristöministeriöllä (YM) on vastaavasti tiedonhallintalain nojalla yhteentoimivuuden kehittämisen koordinaatiovastuu asumisen, rakentamisen, alueiden käytön suunnittelun ja kulttuuriympäristön tiedoista.

Kansallinen maastotietokanta, KMTK

Maanmittauslaitos tuottaa lakisääteisenä tehtävänä Suomeen digitaalista, yhtenäistä ja nykypäivän tarpeita vastaavaa paikkatietovarantoa eli Kansallista maastotietokantaa (KMTK). KMTK on osa yleiseen ja laaja-alaiseen käyttöön tarkoitettuja valtakunnallisesti kattavia peruspaikkatietoja. Lisäksi Maanmittauslaitos ylläpitää kiintopisteitä, ilmakuvia, korkeusmalleja ja laserkeilausaineistoja.

KMTK:ta ylläpidetään teemoittain, joita ovat mm. rakennukset ja rakennelmat, liikenne, maasto, hydrografia ja paikannimet.

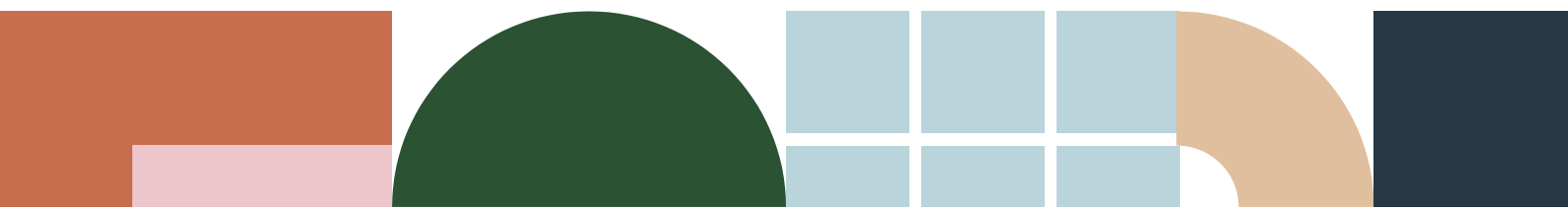
Maanmittauslaitos huolehtii, että aineiston keruu- ja ylläpitoprosessi toimii ja palvelee tiedon tuottajia ja käyttäjiä mahdollisimman hyvin toiminnan resurssit huomioiden. Ylläpidossa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan mm. kunnilta, valtionhallinnon eri organisaatioilta sekä yksityiseltä sektorilta saatavia tietoja.

KMTK:n kustakin teemasta on tuotantoa ja käyttöä varten olemassa tietomalli, laatuvaatimukset, elinkaarisäännöt ja tuotannon prosessikuvaukset.

Ryhti-hanke ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmä, RYTJ

Ympäristöministeriön koordinoiman nelivuotisen (2020–2023) Ryhti-hankkeen tavoitteena on toteuttaa Marinin hallitusohjelman kirjaus ”*Luodaan rakennetun ympäristön valtakunnallinen digitaalinen rekisteri ja tietopalusta, joihin maankäyttöä ja rakentamista koskevat päätökset ja prosessit tukeutuvat. Edistetään kunnissa rakentamisen luvissa ja ilmoituksissa yhden luukun periaatetta ja sähköistä asiointia.*”

Ryhti-hankkeessa toteutetaan *rakennetun ympäristön tietojärjestelmä*, eli RYTJ. RYTJ on yhteinen tietojärjestelmä, joka koostuu alueidenkäytön suunnitelmatietovarannosta ja rakennustietovarannosta sekä tietopalustasta.

Rakennustietovarannon tietosisältö on kuvattu liitteessä 2 ja alueidenkäytön suunnitelmatietovarannon tietosisältö liitteessä 3. Tietoalustan kautta eri järjestelmien tuottamat tiedot ovat eri tahojen käytettävissä. Suomen ympäristökeskus (SYKE) vastaa hankkeen yhteydessä tehtävästä tietojärjestelmästä ja sen käyttöönotosta.

Ensivaiheessa RYTJ:n tiedot tulevat olemaan sellaisia, joita julkishallinto käyttää lakisääteisessä toiminnassaan. Uudistuva maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) määrittelee tiedot, jotka jatkossa on saatava digitaalisessa muodossa. Ryhti muuttaa nykyisiä tietovirtoja valtion ja kunnan välillä niitä yhdenmukaistaen ja yksinkertaistaen. MRL:n lisäksi säädetään erityislaki valtakunnallisesta rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYTJ-laki), jonka kautta rakentamisen ja alueiden käytön tiedot ovat tulevaisuudessa laadukkaina ja yhteentoimivina eri toimijoiden käytettävissä. RYTJ toteutuksessa käytetään yhdessä sovittuja tietokomponentteja yhteentoimivuusalustalta.

RYTJ ja tietoalusta määrittyvät tarkemmin hankkeen edetessä mm. RYTJ:n vaatimusmäärittelytyössä vuoden 2021 aikana.

Maanmittauslaitoksen peruspaikkatietojen käyttö RYTJ:ssä

RYTJ käyttää KMTK:n geometriatietoja valtakunnallisena pohjatietona etenkin kytkemällä niihin kaavoituksen lähtö- ja kulttuuriympäristön tietoja. Rakennustietoja rikastetaan tarpeen mukaan ominaisuustiedoilla VTJ:stä tai RYTJ:n suunnitelma- ja toteumamalleista tuotetuilla tiedoilla.

RYTJ käyttää kansallisen laserkeilausohjelman myötä tarkentuvaa KMTK-aineistoa, erityisesti rakennusten ja rakennelmien osalta. KMTK:n tiedot täydentävät rakennustietoja, joita ei saada rakentamislupaprosessista.

Pidemmän aikavälin tavoitteena on, että kunnat saavat RYTJ:stä yhden polun kautta syötteen korjata omia rekisteritietojaan ja kunnat saavat tältä osin paremman pohjan mm. kiinteistöverotukselle.

Maanmittauslaitoksen hallinnoimat peruspaikkatiedot ovat pääsääntöisesti avointa tietoa, mistä syystä niiden käyttöön RYTJ:ssä ei sisälly juridisia ongelmia.

Peruspaikkatiedot ovat jo nyt pääsääntöisesti saatavilla rajapintapalveluiden kautta. Rajapintatarpeita tarkastellaan tarkemmin SYKE:n ja MML:n asiantuntijatyönä.

Lähtökohtaisesti tietojen yhteentoimivuus ja tietojen yhteiskäyttö on peruspaikkatietojen osalta järjestetty tiedonhallintalain mukaisesti. Jos näiden lisäksi tarvitaan uusia erityisesti RYTJ:ää varten rakennettavia ratkaisuja niistä sovitaan erikseen.

RYTJ:n tietojen käyttö Maanmittauslaitoksen peruspaikkatietovarantojen ylläpitoprosessissa

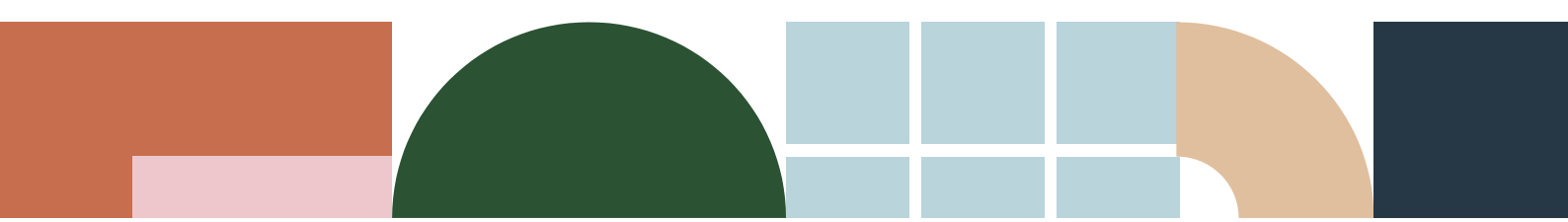
Lähtökohtaisesti oletetaan, että tietojen yhteiskäyttö toimii vastaavasti molempiin suuntiin kuin edellä on mainittu.

Yhteinen tahtotila

KMTK ja RYTJ muodostavat omat itsenäiset toiminta- ja järjestelmäkokonaisuutensa, joiden hallinta on järjestetty nykyisten hallinnollisten peruseriaatteiden mukaisesti.

KMTK:aan ja RYTJ:ään liittyvissä yhteentoimivuuden ja yhteiskäytön kysymyksissä MML ja SYKE tutkivat käyttäjälähtöisesti eri ratkaisuvaihtoehtoja ja tuovat niiden toteutuksen MMM:n ja YM:n käsiteltäväksi.

Liitteessä 1 on kuvattu tarkemmin yksityiskohdista, jotka tulee huomioida tietojen yhteentoimivuustyössä.

Liite 1. Yksityiskohtia huomioitavaksi tietojen yhteentoimivuustyössä

KMTK:n tarpeet kunnissa tuotetun rakennusten paikkatietogeometriatiedon osalta

- KMTK:ssa voidaan hyödyntää kunnissa kartoittamalla saatu valmiin rakennuksen paikkatietogeometria. Tällä hetkellä tieto saadaan n. 200 kunnasta sopimus pohjaisesti. Tietovirta säilytetään, kunnes ratkaistaan yhteistyössä tapa toimittaa RYTJ:n kautta paikkatietogeometriatieto KMTK:aan.
- KMTK valmistautuu vastaanottamaan rakentamisluvan toteumamallin mukaista geometriatietoa sovittavan aikataulun mukaisesti. Yhteiset pilotit RYTJ:n kanssa (MML & SYKE).
- Ideaalitulanteessa tieto luetaan IFC-toteumamallista, muutoin kunnan mittaus toimi tuottaa paikkatietogeometrian. Tieto välitetään RYTJ:hin rakentamislupapäätöksen tietomallin yhteydessä, jolloin KMTK voi saada sen vakioidussa muodossa omaan geometriatiedon masteriinsa. Kunnat toimittavat tiedot vain RYTJ:hin, josta tiedot virtautetaan KMTK:hon.

RYTJ:n tarpeet

- Rakennetun ympäristön tietoja tietomallinnetaan valtion, kuntien ja yksityisen sektorin yhteistyössä Yhteenstoimivuustyössä. Tietomallit tuodaan Yhteentoimivuusalustalle harmonisoitavaksi ja vahvistettavaksi.
- RYTJ valmistautuu käyttämään KMTK:n mukaista geometriatietoa sovittavan aikataulun mukaisesti. Yhteiset pilotit KMTK:n kanssa (MML & SYKE).

Yleiset tarpeet

- RYTJ:n tietoja, esim. kaavoituksen ja kulttuuriympäristön tietoja, voidaan kytkeä KMTK:n geometrioihin.

Liite 2. RYTJ:n rakennustietovarannon tietosisältö (valmistelun tilanne 11.5.2021)

Tämän hetken MRL:n valmistelun mukaan (toukokuu 2021) rakennustietovarantoon ilmoitettavia tietoja ovat:

- Rakentamislupapäätös
- Maisematyölupapäätös
- Purkamislupapäätös
- Poikkeamislupapäätös
- Rakentamiskohteen suunnitelmatietomalli (IFC-tiedosto)
- Rakentamiskohteen toteumatietomalli (IFC-tiedosto)
- Tiedot lakisääteisistä katselmuksista

- Tiedot rakennukseen asennetuista tuotteista ja niiden vaatimusten mukaisuudesta
- Käyttö- ja huolto-ohje rakennukselle

Lisäksi voidaan ilmoittaa tietoja puuttuvista ja ei-luvanvaraisista rakennuksista.

Rakennuskohde on uusi termi, jota nykyinen maankäyttö- ja rakennuslaki ei tunne. Määritelmä pitää sisällään elementtejä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesta rakennuksen määritelmästä. Maankäyttö- ja rakennuslain 113 §:n mukaan: ”*Rakennus on asumiseen, työntekoon, varastointiin tai muuhun käyttöön tarkoitettu kiinteä tai paikallaan pidettäväksi tarkoitettu rakennelma, rakenne tai laitos, joka ominaisuuksiensa vuoksi edellyttää viranomaisvalvontaa turvallisuuteen, terveellisyyteen, maisemaan, viihtyisyyteen, ympäristönäkökohtiin taikka muihin tämän lain tavoitteisiin liittyvistä syistä*”. Rakennuskohde voi olla rakennuksen lisäksi rakennelma tai erityistä toimintaa varten rakennettava alue, jonka rakentamisella voi olla alueidenkäyttöön liittyviä vaikutuksia naapurustolle. Koska uusi laki ei tunne maankäyttö- ja rakennuslain mukaista jakoa rakennuslupaan ja toimenpidelupaan, on tarpeen viitata luvanvaraisiin rakennushankkeisiin rakennusta laiveammalla termillä. Rakennusten lisäksi rakennuskohde voi olla esimerkiksi katos, masto, piippu, energiakaivo, valaistu mainoslaite tai golfkenttä.

Liite 3. RYTJ:n alueiden käytön suunnitelmatietovarannon tietosisältö (valmistelun tilanne 11.5.2021)

Tämän hetken valmistelun mukaan (toukokuu 2021) alueiden käytön suunnitelmatietovarantoon ilmoitettavia tietoja ovat:

- Tieto kaavan laatimisen vaiheesta
- Kaavaehdotus tietomallina
- Hyväksytty kaava tietomallina
- Lainvoimainen kaava tietomallina
- Kaavaselostus
- Tieto rakennuskiellosta
- Tieto rakentamisrajoituksesta
- Tieto toimenpiderajoituksesta
- Tonttijakosuunnitelma
- Yleisten alueiden suunnitelmat
- Rakennusjärjestys
- Kaupunkiseutusunnitelma
- Kunnan maapolitiikan ohjelma ja kunnan maapolitiikan yhteenvedo